

MĚSTSKÝ ÚŘAD KROMĚŘÍŽ
STAVEBNÍ ÚŘAD**Oddělení územního plánování a státní památkové péče**
767 01 Kroměříž, Velké náměstí 115

Sp.zn. :	02/073301/2018/St	Kroměříž, dne 12.12.2018
Č.j.		
Oprávněná úřední osoba:	Ing. Alena Staňová	
Telefon.:	573 321 208	
E-mail:	alena.stanova@mesto-kromeriz.cz	

ROZHODNUTÍ**Výroková část:**

Městský úřad Kroměříž, stavební úřad, oddělení územního plánování a státní památkové péče, jako věcně příslušný orgán státní památkové péče ve smyslu § 29 odst. 2 zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, místně příslušný dle § 11 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen orgán SPP) na základě žádosti ze dne 31.10.2018 od žadatele, kterým je **Město Kroměříž, IČO 00287351, Velké náměstí č.p. 115/1, 767 01 Kroměříž 1, kterého zastupují Kroměřížské technické služby, s.r.o., IČO 26276437, Kaplanova č.p. 2959/6, 767 01 Kroměříž 1**, o vydání závazného stanoviska ve věci:

„Restaurování sloupu se sousoším Nejsvětější Trojice vč. balustrády parc. č. 3081/1 k.ú. Kroměříž“ nemovitá kulturní památka sloup se sousoším Nejsvětější Trojice, rejstříkové číslo 39566 / 7-6009, vydává v této věci podle § 14 odst. 1 a podle §44a odst. 3 zákona ČNR č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů a dle § 67 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, toto

závazné stanovisko č. 179:

Záměr: „Restaurování sloupu se sousoším Nejsvětější Trojice vč. balustrády parc. č. 3081/1 k.ú. Kroměříž“ nemovitá kulturní památka sloup se sousoším Nejsvětější Trojice, rejstříkové číslo 39566 / 7-6009, který

obsahuje restaurování všech kamenných prvků (sochy, sloup s volutami, balustrády, schody) v tomto rozsahu:

- demontáž a následný převoz do ateliéru: sochy světců (sv. Šebestián, sv. Wolfgang včetně soklu, sv. Karel Boromejský, sv. František Xaverský, sv. Anna), tři sošky andílků, tři kartuše a výzdoba hlavice (oblaka s andílčími hlavičkami), 3 kartuše
- na místě bez potřeby rozebrání prvků sloupů bude provedeno čištění: sloup, sousoší Trojice, sochy sv. Rozálie, sv. Eligiuse,
- rozebrání madla zábradlí balustrády a demontáž všech kuželek, přičemž v návrhu je podrobně vyznačen na fotografii rozsah poškozených kuželek určených kvýměně za kopie z božanovského pískovce. Madlo zábradlí a kuželky určené k restaurování budou převezeny do ateliéru
- čištění prvků balustrády na místě: dvě koule na sloupku, nárožní a středové sloupky a sokl balustrády
- provedení kopie dvou poškozených dílů schodu trnože sloupu z božanovského pískovce
- před čištěním všech kamenných prvků bude provedeno předzpevnění korozí narušených míst, po očištění všech kamenných prvků sousoší budou doplněny poškozené části, dožilé rekonstrukce rukou soch držících atributy budou nahrazeny výdusky osazenými na nerezové

čepy, budou vyměněny nevhodné a dožilé doplňky, zeslabeny krusty při zachování modelačních detailů, zpevnění, fixace trhlin kamene čepy a svorkami z nekorodující oceli, lokální retuš starších ponechaných doplňků a hydrofobizace,

obsahuje restaurování všech kovových atributů, restaurování kotvících prvků, obnovu zlacení a související práce v tomto rozsahu:

a) kovové atributy

- po postavení lešení kolem sousoší bude provedena fotodokumentace upevnění kovových atributů a jejich umístění
- demontáž kovových atributů ve spolupráci s restaurátorem kamenných prvků
- převoz kovových atributů do restaurátorské dílny
- podrobný průzkum plastiky Duchy svatého (pozlacená holubice s roztaženými křídly) s cílem určení materiálu a technologie výroby plastiky Duchy svatého a následný návrh restaurátorského záměru
- očištění kovových zlacených atributů (svatozáře a atributy všech světců, zlacený trojúhelník nad hlavou Boha Otce a jeho zlacené žezlo z Cu plechu, svatozář Krista, svatozář kolem holubice) od rzi mechanicky a chemicky, následně ošetření dvěma nátěry a provedení zlacení 23,75 karátovým trojitým plátkovým zlatem
- oprava Zn ruky Boha Otce držící pozlacené Cu žezlo. Přeplátování trhlin v ruce zinkovým plechem. Do ruky bude vložen Pb plech pro oddělení kontaktu mezi materiálem ruky (Zn) a žezla (Cu). Po mechanickém očištění 2x nátěr olejovou barvou v odstínu dle kamene. Variantou je kopie ruky odlitím z hliníku bez upřesnění povrchové úpravy.
- výroba kopie původní svatozáře světců z měděného plechu tl. 1,5mm vč. pozlacení náhradou za novodobé svatozáře u soch sv. Fr. Xaverského, sv. K. Boromejského, sv. Šebestiána, sv. Anny a sv. Rozálie. Kopie svatozáře bude provedena dle historické fotografie staršího stavu.
- výroba kříže drženého Kristem dle fotografie č. Z0013399 náhradou za novodobý kříž. Kříž bude pozlacen.
- výroba krucifixu drženého v ruce sochy sv. k. Boromejského. Krucifix bude vyroben jako kopie dle historické fotografie a nahradí stávající zjednodušený novodobější kříž. Nová kopie krucifixu bude pozlacena 23,75 karátovým trojitým plátkovým zlatem
- výroba dvou chybějících šípů v těle sv. Šebestián a oprava 3 stávajících šípů, všechny šípky budou pozlaceny 23,75 karátovým trojitým plátkovým zlatem
- výroba kopie dvou šestibokých luceren ze Fe materiálů se zasklením dle dobové fotografie sochy sv. Wolfganga a jejich osazení na původní místo
- výroba chybějících atributů sv. Wolfganga dle fotografie: berla a sekera
- vypracování dílenského výkresu v měřítku 1:1 na novou svatozář, kříž, krucifix a lucerny vč. upřesnění materiálů před jejich realizací
- veškeré zlacení kovových prvků je navrženo trojitým věžovým plátkovým zlatem, ryzosti 23,75 karátů
- výměna zámku novodobé branky mezi balustrádou

b) kotvící prvky z železa a mědi

- kotvící prvky demontovaných soch budou prověřeny a v případě koroze nahrazeny za nové kotvy z nerez oceli
- kotvící prvky budou restaurovány na místě po prověření pevnosti Fe materiálu a jeho ukotvení v kameni
- očištění kotvících prvků z Fe mechanicky a chemicky od povrchových úprav a koroze, následné provedení povrchové úpravy základní olejovou vrstvou a 2x vrchní nátěr olejovou vrstvou v odstínu šedočerném s příměsí grafitu
- šetrné očištění s ponecháním patiny na 31 kovaných svorkách – kramlí z Cu o délce 200mm osazených na obvodovém schodu kolem balustru zábradlí. Po očištění s ponecháním patiny bude měděný materiál kramlí ošetřen pryskyřičným lakem.

Je dle předloženého „Restaurátorského průzkumu a projektu restaurátorského zásahu Kroměříž – sloup Nejsvětější Trojice na Riegrově náměstí“ zpracovaného Mgr. Ladislavem Werkmannem, Blažejské nám. 14, 772 00 Olomouc, datum říjen 2018

a dle předloženého „Restaurátorského průzkumu a návrhu na restaurování kovových prvků sloupu Nejsvětější Trojice, Riegrovo náměstí, Kroměříž“ zpracovaného Jiřím Běhalem, Holická 31/1095, 772 00 Olomouc, datum září 2018,

přípustný

a pro restaurování sloupu se sousoším Nejsvětější Trojice, přičemž se jedná o kamenné dílo uměleckořemeslné bez polychromie, sochařské umělecké dílo z kamene bez polychromie, doplněné kovovými atributy - dílo uměleckořemeslné z kovu ve smyslu §14 odst. 8 zákona o státní památkové péči, **se stanovují dle** ust. § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči a dle ust. § 10 odst. 3 vyhl. č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon o státní památkové péči, **tyto podmínky:**

1. Závěrečná restaurátorská zpráva bude v listinné podobě předána NPÚ ÚOP Kroměříž v termínu do 1 měsíce od předání dokončeného díla nebo dokončení dílčí části v případě rozdělení restaurování na etapy.
2. Dílenské výkresy svatozáří, krucifixu, lampy vč. upřesnění materiálu a barevnosti, materiál a barva nátěru hliníkové kopie ruky Boha Otce, kříže drženého Kristem, atributů sv. Wolfganga budou předloženy příslušnému orgánu státní památkové péče k rozhodnutí ve správním řízení před zahájením jejich výroby.
3. Průzkum materiálu a technologie výroby holubice – Ducha sv. a návrh restaurování holubice budou předloženy příslušnému orgánu státní památkové péče k rozhodnutí ve správním řízení před zahájením jejího restaurování.
4. Popis demontáže a způsob zabezpečení kamenných a kovových prvků při přepravě do restaurátorského ateliéru a popis zabezpečení prvků v dílně před krádeží bude předložen příslušnému orgánu památkové péče k rozhodnutí ve správním řízení.
5. Tmely a umělý kámen budou kromě probarvení ve hmotě svému bezprostřednímu okolí přizpůsobeny nejen barevně, ale i strukturálně.
6. O realizaci odsolování kamene bude rozhodnuto ve správním řízení k nové žádosti s doloženým výsledkem měření míry zasolení. Bez rozhodnutí ve věci nelze odsolování kamene provádět.
7. Nebude provedena plošná hydrofobizace kamene, ale jen lokální na místa, kde srážková voda setrvává, popřípadě na místa, z nichž odtéká pozvolna.
8. Nebude-li dohledána podoba atributů sv. Wolfganga, nové atributy nebudou realizovány.

Účastníci řízení:

Město Kroměříž, IČO 00287351, Velké náměstí č.p. 115/1, 767 01 Kroměříž 1, zastoupené:
Kroměřížské technické služby, s.r.o., IČO 26276437, Kaplanova č.p. 2959/6, 767 01 Kroměříž 1,

Odůvodnění:

Dnem 31.10.2018 bylo zahájeno správní řízení vedené pod spis. zn. 02/073301/2018/St na základě žádosti žadatele, Kroměřížské technické služby, s.r.o., IČO 26276437, Kaplanova č.p. 2959/6, 767 01 Kroměříž 1, o vydání závazného stanoviska ve výše uvedené věci.

Sousoší Nejsvětější Trojice je v majetku Města Kroměříže, IČ 00287351, které smlouvou ze dne 3.12.2012 předalo blíže specifikované sochy a kříže do výpůjčky Kroměřížským technickým službám s.r.o., IČ 26276437, s oprávněním pečovat o vypůjčený majetek od 1.1.2013.

Sousoší Nejsvětější Trojice na pozemku parc. č. 3081/1 k. ú. Kroměříž a bylo prohlášeno za kulturní památku evidovanou v Ústředním seznamu kulturních památek ČR pod rejstříkovým číslem 39566/7-6009 současně se nachází na území Městské památkové rezervace Kroměříž, ve smyslu Výnosu Ministerstva kultury ČSR ze dne 8.9.1978 pod č.j.15869/78-VI/1, proto se na předmět žádosti v plné míře vztahují podmínky zákona ČNR č. 20/1987 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Orgán SPP, který žádost účastníka řízení posoudil, provedl obhlídku na místě samém a vyžádal si písemné vyjádření NPÚ ÚOP v Kroměříži (v souladu s ust. § 14 odst. 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů). Toto vyjádření bylo vydáno s podmínkami pod č.j. NPÚ-373/87157/2017 dne 21.11.2018, doručeno bylo na MěÚ Kroměříž dne 26.11.2018, naše č.j. 02/079536/2018/.

V souladu s ust. § 36 odst. 3 správního řádu vyzval orgán SPP účastníky řízení, aby se před vydáním rozhodnutí vyjádřili k jeho podkladům do 5 dnů od doručení tohoto oznámení, avšak této možnosti nevyužili.

Popis umístění sloupu se sousoším Trojice

Sousoší stojí ve středu Riegrova náměstí před budovou č.p. 149 a poblíž místní komunikace procházející z ulice Šafaříkova přes Riegrovo náměstí do ul. Prusinovského. Sousoší je významnou dominantou veřejného prostoru v MPR Kroměříž.

Související předchozí řízení k sloupu se sousoším Trojice

ZS č. 188 z roku 2017 s podmínkami k dopracování restaurátorského záměru na kámen a kov
ZS č. 50 z roku 2018 ve věci „Zajištění sloupu Nejsvětější Trojice – hlavy Krista proti pádu a ruky Boha Otce včetně žezla, parc. č. 3081/1 k.ú. Kroměříž“

Znamé předchozí zásahy, opravy

- a) dle restaurátorském záměru na kámen uvedeny roky: 1889, 1992
- b) dle restaurátorském záměru na kov uvedeny roky: 1889, 1934, 1957, 1999

Dle rest. záměru na kámen je uvedeno: „Na drapérii za zády Boha Otce jsou vyryty již špatně čitelné letopočty, jména značky předchozích oprav (1889 - Svoboda)..“

Popis předloženého restaurátorského záměru na kámen

Restaurátorský záměr na kamenné prvky je navržen v koncepci vycházející ze záměru v roce 2017. Záměr s datem říjen 2018 je podrobně zpracován na jednotlivé sochy a architektonické prvky včetně zakreslení rozsahu biologického depozitu, starších tmelů a zvětralého a poškozeného povrchu, odstranění doplňků:

- Předzpevnění korozi narušených míst před očištěním
- Snesení problematických prvků (zavěšené kartuše, oblaka s hlavičkami andílků, a menších andílků, vybrané sochy)
- Po omytí silné vrstvy scelujících retuší a očištění kamene od spadových depozitů a mikroflóry (mechanicky vlažnou vodou, silikonovými kartáčky a skalpelem) bude třeba vypracovat upřesnění rozsahu a charakteru trhlin
- Prověření statiky soch a soudržnost zavěšených kamenných prvků
- Zavěšené, trhlinami poškozené prvky sochařské výzdoby budou sneseny a restaurovány v dílně restaurátora (výčet ve výroku)
- Nefunkční vysprávký a tmely na sochařských prvcích budou odstraněny i při menších projevech degradace materiálů
- Na prvcích z hrubozrnného pískovce budou odstraněny jen ty vysprávký, které se odlučují v důsledku koroze kamene.
- Odsolení kamene zábaly z buničiny s destilovanou vodou.
- Sochy budou očištěny šetrně od krusty metodou změkčování a odstraňování sedimentů tak, aby zůstala zachována horní vrstva modelace kamene (zábaly na krusty - 5% hydrogen uhličitán amonný)
- Po očištění kamene zpevnění opakovaně organokřemičitanem až do nasycení pórů kamene - Porosil – hydrofilní zpevňovač firmy AQUA
- Fixace trhlin čepy a svorkami z nekorodující chromoniklové oceli.
- Drobné trhliny zalít/ uzavřít před pronikáním vody
- Injektáž trhlin kamene KSE 500 Remmers
- Degradované starší vysprávký budou nahrazeny umělým kamenem, který bude strukturou a barevností přizpůsoben vyspravovanému kameni. Drobné korozní výdrolý a chybějící vrstvy kamene budou ponechány bez tmelení. Dožilé rekonstrukce dlaní rukou soch držící atributy jsou navrženy formou výdusku osazeného na nerezový čep. Na umělý kámen a tmely bude použit materiál Porosil Petra firmy AQUA, sklářské písky, bílý cement, disperze.

- Na kopie kuželek a na dva poškozené díly schodu trnože bude použit božanovský pískovec
- Na doplnění brady andílka bude použit mladějovský pískovec.
- Starší vysprávky a tmely budou barevně sjednoceny, případně bude zvážena nutnost celkové sjednocující patinace.
- Plošná hydrofobizace Porosil Imesta IW 290.
- Při provádění restaurátorského zásahu budou zatmeleny otvory v kameni odkryté po demontáži kotvících prvků pro připevnění ochranné sítě proti holubům. Restaurátorský záměr nepřepokládá zpětné osazení ochranné sítě proti holubům nebo nový způsob upevnění sítě, či jiného ochranného prvku.

Záměr je zpracován podrobně pro každou sochu a dále v členění pro prvky architektury:

- hlavice sloupu,
- dřík a patka sloupu,
- krycí římsa soklu,
- sokl s nárožními volutovými křídly a konzoly pod sochami v polích
- trnož s horní profilovanou římsou (= dolní římsa soklu)
- obvodový schod soklu
- dlažba podesty
- balustráda s kuželkami včetně dvou koulí na stojáncích
- vnější obvodový schod

Dle grafického vyznačení na fotografii balustrády je dle současného poznání navrženo k restaurování: 18 samostatných kuželek zábradlí, 6 polovičních kuželek navazujících ke kamennému sloupku, všechny kamenné sloupky.

Ostatní kuželky jsou poškozené, vyžadují zásah a z větší části jsou ostatní kuželky navrženy k výměně za nové kopie z božanovského pískovce.

Restaurátorský záměr na kov vč. zlacení

je podrobně rozepsán ve výroku.

Při restaurování kovových prvků budou použity tyto materiály:

- a) ošetření svatozáří, berly sv. Eligia a šípů sv. Šebestiána
 - mechanické čištění tryskáním jemným skleněným abrazivem za použití tlaku v kompresoru max. 1,5 atm. Následné dočištění kartáčem, škrabkami-skalpelem.
 - povrchové ošetření Benzyl-alkohol, kyselina citronová, Etanol, technický benzín, technický petrolej, solventní nafta a větší příměs Titanu
 - první základní nátěr suříkovou barvou ve Iněném oleji ve dvou vrstvách. Vrchní nátěr olejovo-syntetickou barvou
 - pozlacení trojitým věžovým plátkovým zlatem, ryzosti 23,75 karátu
- b) povrchové ošetření nového krucifixu v rukou sv. K. Boromejského
 - první základní nátěr suříkovou barvou ve dvou slabých vrstvách. Vrchní nátěr olejovo-syntetickou barvou ve žlutém odstínu
 - pozlacení trojitým věžovým plátkovým zlatem, ryzosti 23,75 karátu
- c) povrchové ošetření nových měděných svatozáří pro 5 světců
 - první nátěr barvou na lehké kovy Primalex ve dvou vrstvách. Vrchní nátěr olejovo-syntetickou barvou
 - pozlacení trojitým věžovým plátkovým zlatem, ryzosti 23,75 karátu
- d) ošetření kotvících prvků z Fe
 - mechanické čištění kartáčem, škrabkami-skalpelem
 - povrchové ošetření Benzyl-alkohol, kyselina citronová, Etanol, technický benzín, technický petrolej, solventní nafta a větší příměs Titanu
 - základní nátěr olejovou barvou ve dvou vrstvách. Vrchní nátěr ve dvou vrstvách olejovou barvou ve dvou vrstvách v odstínu šedočerném sametovém s příměsí jemného zrna grafitu
- e) ošetření Cu kotev:
 - šetrně mechanicky s ponecháním patiny a následně jen ošetření pryskyřičným lakem

- f) povrchové ošetření replik luceren - dvě vrstvy olejovou barvou
- g) povrchové ošetření šípů Šebestiána (č.1,2,3 zkorodované, doplnění chybějících č.4,5)
 - čištění stávajících shodně jako stávající svatozáře
 - žárové zinkování šípů č.1-3 a následně 2x základní nátěr barvou na lehké kovy Primalex, vrchní nátěr olejovo-syntetickou barvou
 - nové šípky č.4, č.5 z Fe anticoro budou natřeny 2x základním nátěrem olejovou barvou, vrchním nátěrem olejovo-syntetickou barvou ve žlutém odstínu
 - všechny šípky budou zlacené trojitým věžovým plátkovým zlatem, ryzosti 23,75 karátu

Navržené kopie kovových prvků dle fotografií z archivu NPÚ ÚOP Kroměříž

- výroba kříže drženého Kristem dle fotografie č. Z0013399
- výroba krucifixu drženého v ruce sochy sv. k. Boromejského dle fotografie Z0012923
- výroba dvou nedochovaných luceren umístěných původně po stranách sv. Šebestiána dle fotografie č. Z0012923
- výroba chybějících šípů sv. Šebestiána dle fotografie č. Z0025991, Z0013403
- výroba kopií starších svatozáří dle fotografie z 30. let 20. století č. Z00130404, Z0013405
- výroba dvou atributů sv. Wolfganga – z fotografie č. Z0013403 je pouze patrné, že v pravé ruce chybí jeden či dva atributy, avšak jejich přesná podoba není z fotografie zřejmá

Památkové a kulturně historické hodnoty dle NPÚ ÚOP Kroměříž ze dne 21.11.2018, (cit).

„V řadě morových sloupů od olomouckého sochaře Jana Sturmera je kroměřížský tím posledním, ačkoliv smlouva na jeho realizaci byla podepsána již roku 1716. V ní byl kromě úmyslu – dík za odvrácení morové nákazy – uvedena i podmínka, že sloup musí být zhotoven přesně podle modelu. Z tohoto požadavku ale nakonec sešlo, a to zřejmě z důvodu opadnutí zájmu olomoucké kapituly a biskupa, kteří výstavbu iniciovali. Financování se muselo ujmout město samo. A to je i jeden z důvodů, proč došlo k formálním změnám ve srovnání s prosazovaným modelem. Vrcholová skupina Nejsvětější Trojice měla být umístěna na trojici točitých sloupů a doprovázena trojicí andělů. Mezi sloupy měla být umístěna socha sv. Wolfganga, osobního biskupova patrona, a vedle sloupů sochy sv. Anny, Rozálie a sv. Eligia a pod nimi „na dolní galerii“ sochy sv. Šebestiána, Karla Boromejského a sv. Františka Xaverského. Kromě skulptur měl být sloup doplněn o trojici kamenných kartuší s erby biskupa Schrattenbacha, olomoucké kapituly a města Kroměříže. Rozdíl modelové varianty se stávající, jenž byl dán zřejmě nutnými úsporami, je zejména v absenci trojice tordovaných sloupů se sochou sv. Wolfganga a z pochopitelných důvodů i trojice erbů, neboť veškeré finanční náklady neslo nakonec město samo, a tak navržené erby nahradily nápisy v kartuších. Na vyhotovení Sturmerových soch, s nímž uzavřelo smlouvu roku 1723, muselo město nakonec zorganizovat peněžní sbírku kroměřížských měšťanů, i když se magistrát zavázal poskytnout sochaři na vlastní náklady materiál z lomu poblíž Olomouce formou robotních fůr a taky jiný potřebný materiál jako železo, olovo, či dřevo na lešení. Dále mělo město zaplatit zedníky, tesaře a nádeníky a poskytnout sochaři a jeho lidem ubytování a stravu. Za sochařskou práci byla ujednána cena 1200 zl.

Roku 1725 nebyl sloup ještě zcela hotový, chyběly malířské a pozlacovačské práce, o něž se hlásil kroměřížský rodák, ve Vyškově usazený malíř Ignác Porst a sliboval, že „velmi levně udělá dílo krásně, jako sotva kdo druhý“. O malířskou práci se ucházel i domácí malíř Antonín Zillichhofer, vlastník domu č. 10 v Kovářské ulici. Povrchovou úpravu monochromní, či polychromní nakonec přece jen pravděpodobně vykonal Porst.

Kdyby byl realizovaný modelový návrh sloupu Nejsvětější trojice tak, jak je uvedeno ve smlouvě, mohla mít Kroměříž, spolu s vrcholnou Sturmerovou tvorbou v té době velmi moderní svatotrojiční sloup. To, že Jan Sturmer chápal své dílo v Kroměříži za vrchol své tvorby a že byl na něj patřičně hrdý, dokazuje i jeho signatura, jíž z množství svých prací signoval pouze dvě práce, přičemž druhou je socha anděla s kroupkou v kostele sv. Mořice v Olomouci, dílo obdobně výjimečné.

(lit: Perůtka Marek (ed), Kroměříž. Historické město a jeho památky, Kroměříž 2012, str. 202).

Sloup prošel v průběhu let řadou restaurátorských zásahů. V 19. století je známo restaurování z roku 1889 (Sikmund Svoboda, kameník). Dále se na opravě v průběhu let podílel Julius Merghenthal a další zásahy jsou známy z let 1934, 1957, 1976 a 1999. Na sousoší je množství doplňků, plastických i barevných retuší.

Mezi chráněné památkové hodnoty sloupu a veškeré jeho sochařské výzdoby patří nejen hmotová podstata, ale i detaily architektonických a dekoračních prvků, sochařský rukopis, ikonografie a její umístění a případné zbytky původní polychromie.

Další literatura např.: Suchánek, Pavel, Johann Sturmer, Olomoucký sochař počátku 18. století. Diplomová práce Semináře dějin umění Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno 1999, str. 63-70).“

Sousoší Nejsvětější Trojice

je dílem uměleckořemeslným z kamene a sochařským uměleckým dílem. Opravy tohoto díla je možné provádět pouze osobou s povolením Ministerstva kultury k restaurování pro figurální kamenné dílo uměleckořemeslné bez polychromie.

Kovové atributy včetně zlacení

jsou dílem uměleckořemeslným a opravy tohoto díla je možné provádět pouze osobou s povolením Ministerstva kultury k restaurování uměleckořemeslného díla z kovu včetně povrchové úpravy zlacení.

Dopad navrhovaných prací na zjištěné památkové hodnoty NPÚ ÚOP Kroměříž, dne 21.11.2018 (cit):

„K restaurování svatotrojičního sloupu bylo vydáno písemné vyjádření NPU-373/81758/2017 ze dne 31. 10. 2017, kterým byl předložený restaurátorský záměr vyhodnocen jako nedostatečný z hlediska podrobnosti a byly stanoveny následující podmínky (cit):

1. Bude upřesněn rozsah restaurování jednotlivých prvků, tzn. u konkrétních soch, architektonických prvků, dekorací, aj. Tato specifikace bude obsahovat místa starých vysprávek navržených k odstranění, specifikaci míst pro vysprávení modelačně pomocí tmelu a místa určená pro zhotovení modelu a odlitku z formy. Je třeba určit, které sochy a architektonické či dekorační prvky bude třeba sejmout a restaurovat v ateliéru, kterým prvkům bude měněn čep, apod.

2. Budou navrženy přípravky, kterými je možné záměr restaurování provést.

3. Bude proveden návrh na restaurování zlacených atributů

4. Podrobný restaurátorský záměr, který bude obsahovat výše uvedené připomínky, bude předložen k vydání nového odborného vyjádření.“

„Aktuálně předložený záměr se vypořádal se všemi výše stanovenými podmínkami, je zpracován podrobně s ohledem na specifika jednotlivých složek svatotrojičního sloupu. Zohlednil odlišnou materiálovou skladbu, i charakter druhotných úprav a taktéž charakter atributů jednotlivých soch. Ačkoliv se v restaurátorském záměru počítá s probarvováním tmelů do podoby konkrétního kamene, považujeme za důležité upozornit v souladu se záměrem na odlišnou skladbu kamenů. Zatímco architektonická složka je z méně kvalitního pískovce, který je charakteristický hrubší strukturou, sochařská díla jsou z kvalitního, jemnozrného relativně pevného pískovce. Proto je třeba nové tmely nejen barevně přizpůsobit danému místu aplikace (nelze použít jeden namíchaný tmel na celou sochu, neboť stav zachování barevnosti u soch ani u architektonických článků je nejednotný), ale přizpůsobit je i strukturálně. Nové plomby a kopie z umělého kamene musí barevně i svou strukturou odpovídat okolnímu kamenu (podmínka č 1). Je to i z důvodu omezení aplikace finálního lazurního nátěru, který by se měl použít pouze lokálně právě na přechodová místa originál a doplňku. Není žádoucí celoplošné přetírání jednotlivých prvků. I restaurátor v záměru počítá pouze s lokální aplikací barevné retuše, zejména na starší plomby, které budou na objektu ponechány.

Restaurátor dále uvažuje o případném odsolování kamene. V daném případě, kdy masivní architektonický blok není odizolovaný a není zřejmé, zda a čím je prostor mohutného podstavce vyplněn, upozorňujeme na možnost zaktivování migrace solí. U prvků, které nejsou v přímém styku s půdou, popřípadě s jinou dotací solí, je možné odsolení realizovat, pokud objekty opravdu vykazují zvýšené množství ve vodě rozpustných solí, což ale z předloženého průzkumu není zřejmé, neboť průzkum míry zasolení nebyl realizován. Pokud v průběhu restaurování restaurátor uzná, že kámen je opravdu výrazně zasolený a pokud mu tuto domněnku potvrdí laboratorní průzkum, lze případné odsolení provést pouze na základě nového písemného vyjádření, k němuž bude potřeba doložit průzkum s měřením míry zasolení a jeho vyhodnocení (podmínka č 2).

Po dokončení restaurátorských prací navrhuje restaurátor celoplošnou hydrofobizaci. Na mnohých místech sochařských děl i na architektonických prvcích monumentu jsou místa, kam voda nedopadá – srážkové stíny, nebo místa, na nichž voda nemůže ulpívat. Z toho důvodu je přijatelnější aplikovat

hydrofobní nátěr pouze lokálně na místa, kde srážková voda setrvává, popřípadě na místa, z nichž odtéká pozvolna. Hydrofobizace eliminuje nasákavost těchto míst (podmínka č. 3).

Restaurátorský záměr zaměřený na kovové prvky počítá v mnohých případech s tvarovou rehabilitací jak svatozáří, tak atributů světců. U většiny případů lze historický tvar atributů zrekonstruovat na základě fotografií. U sv. Karla Boromejského je na fotografii Z 0012923 zobrazena nejstarší podoba kříže, ale pouze ze zadní strany. Přesto lze poměrně dobře odvodit velikost i proporce i charakter korpusu Krista. Tento typ kříže již nebyl pozdějšími restaurátorskými zákroky respektován, byl zjednodušen (kříž bez těla) a zmenšen. Rehabilitace původního tvaru je zcela na místě a v souladu s kulturními i umělecko-historickými hodnotami památky. Problematický je atribut sv. Wolfganga, jehož podobu nezachycuje žádná fotografie a není za současného stavu poznání zřejmé, zda držel sekeru, nebo berlu, či zda měl vůbec kdy jaký atribut. Nenalezne-li se průkazný materiál, např. historická fotografie, podoby světcova atributu, není možné tento atribut doplnit (podmínka č. 4)."

Podmínky uvedené v odborném vyjádření NPÚ ÚOP Kroměříž ze dne 21.11.2018 (cit.):

1. „*Tmely a umělý kámen budou kromě probarvení ve hmotě svému bezprostřednímu okolí přizpůsobeny nejen barevně, ale i strukturálně.*
2. *Případné odsolování bude provedeno pouze na základě vyhodnocení měření míry zasolení. Výsledky měření budou přílohou žádosti o nové písemné vyjádření odborné organizace památkové péče.*
3. *Nebude provedena plošná hydrofobizace*
4. *Nebude-li dohledána podoba atributů sv. Wolfganga, nové atributy nebudou realizovány.*“

NPÚ ÚOP Kroměříž na žádost orgánu SPP upřesnilo svou podmínku č. 1 (cit):

„*podmínka barevného a strukturálního přizpůsobení byla stanovena z toho důvodu, že z dokumentace není zcela zřejmé, zda tmely strukturálně přizpůsobené kameni budou použity i na dotmelení starších plomb, které jsou z umělého kamene/betonu a mají jinou strukturu - jemnější, nebo na jiných místech naopak hrubší, než okolní kámen. Není z dokumentace zřejmé, zda restaurátor namíchá jeden tmel a bude jej aplikovat na celou sochu, nebo zda počítá s mícháním dle lokálních specifik - jak barevných, tak strukturálních.*

Strukturální, ale i barevná variabilita na celém objektu je značná a je třeba detaily tmelení přizpůsobovat bezprostřednímu okolí tak, aby byly vysprávký co nejméně patrné. A to nejen bezprostředně po restaurování, ale po co nejdříve čas, což by mělo zajistit právě probarvování ve hmotě - následně barevné retuše již nejsou tak trvanlivé, jako ve hmotě probarvený tmel (umělý kámen).“

Zdůvodnění podmínek stanovených orgánem SPP do výroku

Orgán SPP podklady vyhodnotil a ztotožnil se stanovenými podmínkami NPÚ ÚOP Kroměříž včetně jejich zdůvodnění v odborném vyjádření a stanovil do výroku podmínky č. 5 až č. 8.

Orgán SPP do výroku nejprve stanovil podmínky k předložení budoucích dílenských výkresů a výsledků průzkumu holubice k rozhodnutí ve správním řízení. Restaurátorský návrh uvádí konzultace dílenských výkresů kovových prvků, průzkum holubice Duchy sv. (materiál a technologie její výroby) a upřesnění návrhu jejího restaurování, odvoz prvků z kamene a kovu do restaurátorské dílny bez podrobnějšího postupu a zabezpečení. V současné době není možné výše uvedené okolnosti přepravy blíže určit, ani doložit výkresy a výsledky průzkumů, proto stanovil orgán SPP do výroku podmínky č. 2 až 4.

Předložený restaurátorský záměr uvádí zpracování závěrečné restaurátorské zprávy bez dalšího upřesnění termínu předání, proto v souladu s prováděcí vyhláškou stanovuje orgán SPP do výroku v podmínce č. 1 termín odevzdání závěrečné restaurátorské zprávy v souladu s obvyklou praxí.

Rozsah zpracování závěrečné zprávy

je závazně dán prováděcí vyhláškou viz. § 10 odst. 4 vyhl. č. 66/1988 Sb. (cit)

„*Pro restaurování se zpracovává závěrečná restaurátorská zpráva, která obsahuje:*

- a) *komplexní vyhodnocení průzkumných a výzkumných prací,*
- b) *dokumentaci provedeného restaurování,*
- c) *popis použitých technických a technologických postupů,*
- d) *popis použitých materiálů,*

- e) nová zjištění o kulturní památce a pokyny pro další ochranný režim,
- f) fotodokumentaci jednotlivých fází restaurování a výsledného stavu,
- g) další dokumentaci podle povahy věci,
- h) předávací protokol a vyčíslení nákladů restaurování."

Závěrečnou restaurátorskou zprávu doporučujeme vypracovat v podrobnosti dle metodického listu NPÚ č. 4/2006, ze dne 4. 9. 2006, č.j. 302/6662/2006 (viz Památkové listy 22/2006).

Závěrečná restaurátorská zpráva bude předána 1x vlastníkovi a 1x pro archivaci NPÚ ÚOP Kroměříž (Dle možností restaurátora bude závěrečná zpráva také poskytnuta pro archivaci MěÚ Kroměříž v elektronické podobě.)

Dle § 29 odst. 2 písm. g) zákona č. 20/1987 Sb. je povinností orgánu státní památkové péče provádět odborný dozor. Stejně tak odborný dohled vykonává dle § 32 odst. 2 písm. g) č. 20/1987 Sb. odborná organizace NPÚ ÚOP. Z toho důvodu bude MěÚ Kroměříž svolávat kontrolní dny za účasti restaurátora a vlastníka. Pro organizační zajištění kontrolních dnů bude vlastník **informovat 14 dnů před zahájením** restaurátorských prací orgán státní památkové péče – MěÚ Kroměříž, který bude následně svolávat jednotlivé kontrolní dny. Mimořádné okolnosti, nepředvídané v restaurátorské zprávě, je třeba řešit na mimořádném kontrolním dnu včas a na místě samém. O mimořádné situaci bude informovat restaurátor orgán státní památkové péče nebo odbornou organizaci. Ukončení prací bude za přítomnosti restaurátora, vlastníka a zástupců státní památkové péče (MěÚ KM a NPÚ ÚOP KM).

Vzhledem k zájmům státní památkové péče v této lokalitě, po posouzení žádosti a předloženého návrhu, na základě odborného vyjádření NPÚ ÚOP KM dle § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči, bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výrokové části tohoto rozhodnutí. Provedením výše uvedených restaurátorských prací při splnění podmínek tohoto závazného stanoviska nedojde k poškození kulturně historické hodnoty kulturní památky.

Poučení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání správního řádu do 15 dnů ode dne jeho oznámení k odboru kultury a památkové péče Krajského úřadu Zlínského kraje, podáním u Městského úřadu Kroměříž, stavebního úřadu, oddělení územního plánování a státní památkové péče. (podle ust. § 81, § 83 a § 86 správního řádu)

Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, jednotlivý výrok nebo jeho vedlejší ustanovení. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné. (podle ust. § 82 odst. 1 správního řádu)

Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka. (podle ust. § 82 odst. 2 správního řádu)

Ing. Alena Staňová
referentka úseku státní památkové péče
Městského úřadu Kroměříž

Obdrží:

Kroměřížské technické služby, s.r.o., IDDS: pu7gzuj

Národní památkový ústav, IČO 75032333, územní odborné pracoviště v Kroměříži, IDDS: 2cy8h6t

